

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 "
Hegyedévre . . . . . 320 "
Egy órára . . . . . 110 "

11 évfolyam * 178. szám

1928 augusztus 11 Szombat
* 5088 Ab 25 *

enzurat: Suci

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A történelemkönyvek reformja

A klasszikus római közmondás, mely arról szól, hogy a történelem az élet mestere, a valóságban sohasem állotta meg százszázalékosan a helyét. Inkább mondhatnók azt, hogy a hivatalos történelem a tömeghalál mestere, főleg az anti-demokratikus országokban, amelyeknek történelem-tanítása eddig a népek egymás közötti gyűlölködését szította s a történelmi különböző korszakait és korszakainak jelentőségét egy-egy szerencsés, vagy szerencsétlen kimenetelű ütközetnek dátumától származtatta.

A legtöbb ország, még a nyugati országok történelem-tanítása is, anakronisztikus. Mialatt az államférfiak általában a világbéke áldásáról és szükségességéről szónokolnak, azokat a történelem-könyvek tovább szítják a népek közötti gyűlölködés szellemét. Egy-egy városi tanárnak jelentőségét magasabbra értékeli, ezek a történelem-könyvek a korszakalkotó felfedezéseknél is s így nem csoda, hogy ha a közép- és felsőiskolai tanulók, egyéni gondolkodásuk csak kevés számban beállított rétegei mindenkor eszközei lesznek a militarista szellemnek.

Néhány évvel ezelőtt Stockholmban egy bizottság alakult, azzal a céllal hogy leküzdje a népek közötti gyűlölködés veszedelmét, melyek legfőbb támaszát a történelem-könyvek tényeket meghamisító és gyűlölködő tendenciájában lelik meg. A bizottság legutóbbi ülésén megállapította, hogy fáradozásait, főleg a nyugati országokban némi siker koronázta, amennyiben a legújabb francia tankönyvekben s általában a nyugati országok történelem-könyveiben már nem találhatók meg azok a kitételek, melyek alkalmasak a népek egymás közötti gyűlölködésének elmélyítésére.

Románia nem található meg azon államok névsorában, amelyek történelem-könyveik revíziója után leépíteni igyekeznek a gyűlölködés szellemét. Ellenkezőleg azt tapasztalhatjuk, hogy a román tankönyvek nemcsak az idegen népek bizonyos kategóriájával szemben bántóak, hanem a gyűlölködést és megvetést, hanem az ország keretein belül élő kisebbségek ellen is olyan kitalált, vagy vélt megállapításokat tartalmaznak, amelyek teljes mértékben alkalmasak arra, hogy az ország lakóinak többségét az ittléi kisebbségek ellen hangolják.

A román tankönyvek, főleg pedig történelem-könyvek gyűlölködő szelleme természetesen legelőszóbban a zsidóság ellen irányul. Az elemi iskolai tankönyvekben a zsidóságról a tényeket roszhiszeműen elferdítő megállapítások foglaltatnak, amelyek nemcsak, hogy igaztalanok, hanem egyszerűen arra is alkalmasak, hogy a zsidóságot önértékelésben mélyen megalázzák. A tudománytalanságnak ez a szelleme azonban nemcsak az elemi iskolai tankönyvekben található meg, hanem a középiskolákban is. Sőt — horribile dictu — a tudományosság pretenzióival fellépő egyes főiskolai tankönyvekben is. Élénk bizonyíték ennek egy csernovitzi egyetemi professzor nemrég megjelent „Politikai emul tankönyve is, amelynek „tudományos” megállapításai abban kulminálnak, hogy Románia minden

bajának, úgy gazdasági, mint kulturális téren — a zsidók az okai.

Ha a stockholmi bizottság megdöbbéssel konstatálta annak idején, hogy az 1922-ik évben használt francia történelem-könyv Vilmos császárról, mint minden alantas és gonosz indulat megtestesítőjéről számoltak be, akkor kíváncsiak

vagyunk: vajjon mit szólna ahhoz, ha történetesen egy romániai elemi iskolai könyv, vagy a hivatkozott csernovitzi egyetemi professzor „tudományos” könyve kerülne a kezébe.

Hisszük és reméljük, hogy e tekintélyes stockholmi bizottság egyszer felfigyel majd a romániai történelemkönyvek gyűlölködő tendenciájára is és a megfelelő módon meg fogja ragadni annak lehetőségét, hogy a hivatalos romániai körök e téren is jobb belátásra

birja. Nem tartjuk kizártnak, hogy Románia hivatalosai, akik minden brosúraban és népszövevényi jelentésben előszeretettel hangsúlyozzák ki azt, hogy elvannak telve a béke és az emberszeretet, a kulturális és civilizatorikus fejlődés vágyától, — eleget fognak tenni annak a minimális követelménynek, mely szerint meg kell szűnnie végre a fiatal lelkek megmérgezésének, melynek egyik legjobb eszköze a hamisító és gyűlölködésre uszító történelemkönyv.

Nyolcszázlejes fontkurzuson akarja a Banca Nationala stabilizálni a lejt

A Banca Nationala igazgatóságának fontos ülése

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 10. Az Uj Kelet tudostójától.) A Banca Nationala igazgatósága ma délelőtt rendkívül fontos ülést tartott Burleanu bankormányzó elnökele alatt. Az ülésen a Nemzeti Bank összes igazgatói résztvettek. Az ülés mindenképp is a 12 dolláros olasz kölcsön technikai lebonyolításával és feltételeivel foglalkozott. Ezután a lej stabilizálásának kérdése került megvitatásra. Elhatározta a Nemzeti Bank, hogy a lej kurzusát egyelőre semmilyen mesterséges intézkedéssel nem befolyásolja és hagyják, hogy a lej árfolyama a 800 lejes fontkurzust érje el. Ez

a kurzus felel meg a lej belső vásárló erejének és világgiazi értékének és ez az az árfolyam, amelyen a stabilizáció a legreálisabb körülmények és előfeltételek mellett megvalósítható.

Amennyiben a lej árfolyama a 800 lejes fontkurzusként megfelelő nívón alul kerülne, úgy elhatározta a Nemzeti Bank vezetősége, hogy piacra dobja devizatarthatókat, hogy a felet értéknívót biztosítsa. Kimondták, hogy a devizatarthatóalap növelése céljából angol fontot fognak vásárolni 795—800 lejes árfolyamon. A Banca Nationala igazgatóságának

határozata megfelel azoknak a híreknek, amelyeket eddig a lej kurzusának stabilizálására vonatkozólag az Uj Kelet közölt. A 800 lejes fontkurzus körülbelül 3.15-ös zürichi jegyzésnek felel meg, amely egy ponttal kevesebb, mint a román valuta mai zürichi értékelése. A lej stabilizálása tehát semmilyen értékelődést nem fog előidézni a lejtulajdonosok számára. Valószínűleg a Banca Nationala mai határozatainak tudható be az is, hogy a bukaresti bankok ma egyáltalán nem adtak el devizát, az árfolyamok szilárdulására számítva.

„Ami még Romániában sem történt meg eddig”

Jorga professzor lapja, a „Neamul Romanesc” tiltakozik a petróleum-panama eltitkosítása ellen. A kormány hivatalos kommunikéje. Mégis eltitkosítják a botrányt

Bukarest, aug. 10. A tegnapi délutáni minisztertanács után a miniszterelnök szobájában megbeszélésre gyűltek össze Duca, Nistor, Stelian Popescu és Dumitru miniszterek. A megbeszélés tárgyát kizárólag a petróleum-panama képezte. Az értekezlet végével a Rador utján hivatalos kommunikékat adtak ki, amely a következőket mondja:

A hivatalos kommuniké

„Egyes lapok, nem lévén más témájuk amivel betölték lapjukat, néhány nap óta egy álhatalmas nézeteltérésről írnak, amely a kormány egyes tagjai között merült volna fel arra vonatkozólag, hogyan folyik a vizsgálat az állam dombóvízhamisítói petróleumfeldolgozó elkövetői és az iparügyi miniszterium által feljelentett visszaélések ügyében. Kompetens helyről felhatalmaztuk az összes idevonatkozólag forgalomban lévő hivatalos hírszolgálatok megcélolására. Az igazságszolgáltatás teljes lelkiismeretességgel teszi meg kötelességét és az illetékes szervek örökösnek afölött, hogy az igazságszolgáltatási közegek mentesek legyenek minden befolyásolástól és megfélemlítéstől. A bűnösök el fogják vonni büntetésüket és intézkedések történtek arra, hogy az állam visszahelyeztessék jogába.”

A Curenul értesítése szerint ez a kommuniké azt jelenti, hogy a Dura által összehívott értekezleten sikerült helyreállítani a harmóniát Stelian Popescu igazságügyminiszter és Dumitru

közlekedésügyi miniszter között. A beke helyreállt és így most már bizonyosra vehető, hogy

Irimescu-Căndulescu és Tolea liberális képviselőket nem fogják letartóztatni. A panamát, amelyből kifolyólag az államot 4 és fél milliárd lej károsodás érte — tehát csaknem kétszerannyi, mint amennyit a 12 millió dolláros olasz kölcsön reprezentál — el fogják titkosítani. Az Adeverul tegnapi délutáni számában a következőket írja erről:

Hellyredt a harmónia

„A kormány harmóniáját — amelyet a petróleum-panama ügyében megindított vizsgálat megzavart — sikerült helyreállítani. Egyetlen letartóztatás sem fog többé történni. Stelian Popescu bosszúzó tendenciái meghusultak. A kormány biztosít arról, hogy az igazságszolgáltatás minden befolyástól mentesen fogja megtenni kötelességét. Előrelátható volt, Semmilyen befolyást nem gyakoroltak, akkor sem, midőn letartóztatásokat kértek a magisztrátusoktól, akkor sem, midőn két ügyészt terrorizáltak és akkor sem, midőn elhatározták, hogy nem fognak többé senkit sem letartóztatni. Világos dolog, hogyan is befolyásolták az igazságszolgáltatást, midőn a döntéseket — a kormány hozza.”

Sokkal súlyosabbak a kommentárok, amelyeket Jorga professzor lapja, a Neamul Romanesc fűz mai számában a panama legújabb fejleményeihez. A lap többek között a következőket írja:

„Látjuk a szemünkkel és mégsem tudjuk elhinni a hallatlan petróleum-botrányt, amelyet a miniszterelnök öhajára tettek át az ügyészséghez, helyettese, Dua belügyminiszter eltitkosolni igyekezik. Azért, mert a számtalan bűnös között két liberális képviselő is akad, Manolescu Strunga, a képviselőház alelnöke szegyetlenül elment a vizsgálóbíróhoz és terrorizálta, hogy szüntesse be a vizsgálatot

Két ügyészt pedig azzal féltelítelt meg, hogy a kormány az igazságügyminiszterrel szemben azt kívánja, hogy ne tartóztassák le a két liberális képviselőt. Másnap ugyanaz a kamarai alelnök mellen ragadta az igazságügyminiszteriumi államtitkár és vérséssel fenyegette meg. A jelenet a belügyminiszter előszobájában játszódott le.

Ami még nem fordult elő

— Nem tudjuk — Tejezi be a lap — mit fog csinálni Stelian Popescu. De annyit tudunk, hogy ami most végbemeny, soha még meg nem történt Romániában: a kormány beleavatkozott az igazságszolgáltatás menetébe, nyíltan és minden szégyen nélkül. Ha a kormánynak sikerült megakadályozni a vizsgálóbírók abban, hogy megtegye kötelességét, az igazságügyminiszter pedig el fogja ezt tenni, anélkül, hogy venné a kalapját és menne, meg fogjuk majd mondani véleményünket olyan erősen, hogy az ország is hallani fogja és le fog sujtani úgy a bűnösök, mint büntetésük ellen.”

et
1 ót
feltehetően
Kálmán
61. Csak
y aianlatot

Az északi sark két zsidó hőse

Reuben Samoilowits, a Krasszin mentőakciójának vezetője. Aldo Pontremoli, a kiváló fizikus odaveszett a Nobile-expedíció következtében

Az északi sark körüli eseményeknek két zsidó hőse is van, akikről az egész világsajtó sok mindent megírt, csak éppen azt nem, hogy zsidók. Az egyik hős **Rudolf Samoilowits** prof. a Nobile expedíció megmentésében oly híressé lett Krasszin orosz gőzös akciójának vezetője. Ugyancsak ő irányította a súlyosan sérült Cervantes nemet gőzös megmentésének munkálatait aminek következtében a hajó megmenekült attól, hogy a nyílt tengeren elsüllyedjen.

Az északi sark szerelmese

Samoilowits professzor felesége fogadta a Zsidó Távirati Iroda szentpétervári tudósítóját, akinek a következő érdekes nyilatkozatát tette világhírűvé lett férjéről: — Hogy zsidó-e az uram? Persze, hogy az. Rudolfnak hívják, de az igazi neve Reuben és igen jó zsidó családból származik. Azovban született 1880-ban. Apja, Lázár Samoilowits vallásos zsidó kereskedő volt, aki gyermekeit mégis iskoláztatni szerette volna, de egyet sem vettek fel, mert az akkori cári Oroszországban a legszigorúbb numerusz klauzusz alkalmazták a zsidókkal szemben. Reuben és bátyja, József kénytelenek voltak tehát külföldre vándorolni, hogy tanulhassanak. Reuben több német egyetemen folytatta tanulmányait és Berlinben szerezte meg mérnöki diplomáját, József Belgiumban visszatért Oroszországba és azonnal konzervatóriumba iratkozott be. Tanulmányainak befejezése után Reuben 1908-ban visszatért Oroszországba és azonnal megbízást kapott egy nagy cégtől arra, hogy szertejárja után kutatson Oroszország legészakibb vidékein. Rudolfnak sikerült is nagyobb szénrészleteket felfedeznie, de az ottani tartózkodás benyomásainak hatása alatt elhatározta, hogy kizárólag a tudománynak fog élni és ki fogja kutatni a sarvidőket.

A keresztény asszony

— En 1912-ben ismerkedtem meg későbbi férjemmel Péterváron. Rudolf jó zsidó volt, magam pedig keresztény nő. Megesküdünk anélkül, hogy egyikünk is elhagyta volna vallását. En ugyan szívesen tértem volna át zsidó hitre, de apám, aki ezredes volt a cári hadseregben, ahhoz kötött a házasságunkhoz való hozzájárulását, ha nem lépek ki az ortodox egyházból. Rudolf szülei azonban sokáig nem tudak megbarátkozni azzal, hogy fiuk keresztény nőt vegyen feleségül és csak később vettek fel velem szembe az érintkezést. Rudolf-Reuben Samoilowits jelenleg a leningrádi Politechnikum tanára és a sarkvidék kutatására berendezett intézet vezetője, amelyet a szovjetkormány létesített. A háború előtt a berlini Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft (AEG) szentpétervári fiókjának vezetője volt. Az északi sarkon véghezvitte bámulatos mentési munkájának elismeréseképpen a moszkvai kormány a szovjetunió tudományos akadémiájának tagjává fogja Samoilowits professzort ajánlani.

Luzzatti unokája

Az északi sark másik zsidó hőse Aldo Pontremoli, a kiváló fizikus, aki egyébként Luigi Luzzatti unokája. Ő is részt vett Nobile tábornok északsarki expedíciójában és az Italia léghajó katasztrófája után szintén azok között volt, akiket a gázballon elsodort és még mai napig sem mentettek meg, valószínűleg behát elpusztultak. Pontremolit a legtehetősebb olasz fizikusnak ismerték el, akinek az egész tudományos világban nagy tekintélye volt. Aldo édes enya, Lucia Pon-

tremoli, Luzzatti leánya, aki most a legmélyebb fájdalommal gyászolja fiát.

Anyja elbeszélése szerint Aldo már 9 éves korában kísérletezett a legnehezebb fizikai problémákkal és a gyermekszobája valóságos fizikai laboratórium volt. A falakon és a falak között villamos drótokat feszített ki és állandóan kis gépmoделlekkel játszott. Középiskoláinak elvégzése után Aldo asszisztense lett Corobino professzornak, a híres olasz fizikusnak és egykori közoktatásiügyi miniszternek. Kísérleti munkájáért Aldo már akkor akadémiai kitüntetésben részesült.

Einstein elismerése

Diplomáját a római egyetemen szerezte meg és azután az olasz kormány Cambridgebe küldte, ahol a világhírű angol fizikus, Ernest Rutherford vezetésével dolgozott. Albert Einstein,

akivel élénk levelezést folytatott, gyakran jelezte ki iránta elismerését. Angliából való hazatérése után fizika-professzornak nevezték ki a milánói egyetemen. Ebben a minőségben költő-kára lett a fizikusok nemzetközi kongresszusának, amely tavaly zajlott a Como városában. Alessandro Volta szülőhelyén. Az a referátum, amelyet ezen a kongresszuson tartott Aldo, megalapította hírnevét a tudományos világban. Amikor azután Nobile tervbe vette északsarki expedícióját, az olasz kormány a fiatal Pontremolit kérte fel, hogy vegyen részt az expedícióban és végezzen földmagnétikus kutatásokat, ami a Nobile expedíció legfontosabb tudományos feladata volt. Ezek a kutatások bizonyára újabb dicsőséget hoztak volna a zsidó tudósnak, de hírnév helyett odaveszett az örök hó és jég kietlen birodalmában.

Tíz évig fizetett hallgatási-pénzt, hogy ne jelentsék fel apósa meggyilkolása miatt

A gyilkosság egyetlen tanuja most feljelentést tett a gyulafehérvári ügyészségen

(Alba-Iulia-Gyulafehérvár, aug. 10. Az Uj Kelet tudósítójától). Gyulafehérvár környékét borzalmas büntény tartja izgalomban, amely tíz év előtt játszódott le egy Gyulafehérvár melletti községben és amelyre csak most derült viláosság. Az 1918-ban történt büntény titokban maradására az akkori állapotokra vezethető vissza, amikor a közbiztonság a lehető legalacsonyabb szintre süllyedt. Ez a helyzet különösen falvakban volt súlyos, ahol nem volt csendőrség.

A büntény, amely csak most került nyilvánosságra, tipikus esete ezeknek a ki nem derített ügyeknek. Főhőse, Todescu Vasile, aki igazga magatartásáról az egész környéken híressé volt. Todescu a falu legmódosabb gazdájának Margineanu Jánosnak leányára vetette szemét, aki azonban, amikor Todescu kérésével beállított hozzá, kerekén elutasító választ adott. A fiatal legény azonban nem tárgyalt s azzal fenyegette meg a 62 éves Margineant, hogy egész családját kiirtja és ő maga is öngyilkos lesz, ha nem egyeznek bele a házasságba.

Todescu erőszakos fellépésének meg volt az eredménye és a dusszag Marginean féltelmében beleegyezett a házasságba, de csak azzal a feltétellel, ha Todescu nem kívánja, hogy a leány hozományát teljes egészében kiadja. Margineanu azt kívánta, hogy Todescu beleegyezzen abba, hogy a hozományt havi részletekben apanázként folyósítsa. Todescu szívesen beiegyezett a dologba, de mándjárt az esküvő után tarthatatlanná vált a helyzet az após és vő között. A részegeskedő Todescu nem elégedett meg az apanázzal és követelte apósától az egész hozományt.

1918 telén, amikor Todescu egy-

ben részegen tért haza, ismét előállt követeléseivel, de apósa hajthatatlan maradt. Heves szóváltás támadt közöttük, melynek során Todescu egy hatalmas husánggal apósának a fejére sújtott. Marginean János holtan terült el s másnap a községben az a hír kelt szárnyra, hogy az öreg a padlásról esett el és zuzta halálra magát.

Az embertelen gyilkosságnak egyetlen tanuja volt. Prodan Péter, aki a szomszédos kertből nézte végig, hogyan végezte Todescu az apósával.

Prodan a temetés után megjelent Todescu Vasilénál, aki most már a nagy vagyon korlátlan ura volt és értesére adta, hogy mindent látott és csak egy szavába kerül, hogy a börtönbe juttassa.

Todescu megdöbbenve mérlegelte a helyzetet. Előbb arra gondolt, hogy Prodan is elveszi láb alól, de azután belátta, hogy egy újabb bünténnyel esetleg mindent elronthat. Egyezkedni kezdett tehát szomszédjával. Végül is megegyeztek abban, hogy havonta 500 lej fizetést ad Prodanak a hallgatásért.

Az évek során Prodan többször jelent meg Todescunál s követelte, hogy a hallgatási díjat emelje fel, mert a pénz értéke is csökkent. A nagy vagyonból már nagyon kevés maradt meg s így Todescu csak nehezen ment bele, hogy teljesítse Prodan kérését.

Ezelőtt pár héttel Prodan ismét jelentkezett a gyilkos Todescunál és megfenyegette, hogy amennyiben nem folyósítja rendszeren a megállapodás szerinti összeget, úgy feljeleníti a csendőrségen. Todescu ezuttal szemébe kacagott ellenfelének.

— Most már fenyegethetsz, én már nem félek. Érdeklődtem és megtudtam, hogy minden bűn tíz mulva elévül. Feljelenthetsz, úgy sem történik semmi bajom, több pénzt nem kapsz.

Prodan megegyezzer, utóljára fenyegette meg a gyilkost. És mit fog mondani a feleséged, ha

megtudja, hogy megölted az édesapját? — kérdezte.

— Nem törődöm vele, a vagyon már urvis eluszott. — válaszolta vadul Todescu.

A párbeszéd után Prodan gondolkodás nélkül elment a falu bírálathoz és elmondotta neki a borzalmas gyilkosság részleteit.

Még aznap csendőrök jelentek meg Todescu Vasile házában. Todescu bíráltsábe vették és a gyulafehérvári törvényszék fogházába kísérték.

A törvényszék azonnal elrendelte Marginean János hullájának exhumálását s a törvényszéki orvosbizottság ezuttal valóban megállapította, hogy Marginean koponyáján egy olyan horpadás van, amely csak ütés következtében keletkezhetett.

Todescut napokon keresztül vallatták, de mindvégig makacsul tagadta az ellene emelt vádat. Ezzel szemben mind több bizonyíték halmozódik fel bűnössége mellett és valószínű, hogy pár napon belül a bizonyítékok sulva alatt maga is be fogja ismerni bűnét, amely hosszú évek során büntetlenül maradhatott.

Konkurs

Die jüdische orth. Gemeinde zu Marghita sucht einen religiösen, tüchtigen Kleriker, der die Stelle des Rabbinen bekleiden kann.

Diejenigen, die auf diese Stelle reflektieren wollen, haben ihre schriftlichen Offerte eis zum 25-ten August einzusenden. Zeugnisse sind beizuschließen: von der Gemeinde, wo er wohnhaft ist, oder vom dortigen Rabbiner, dass er den Forderungen der Religion entspricht und fähig ist die Stelle zu besetzen. Bezahlung laut Übereinkommen. Die Reisespesen werden nur dem Berufenen vergütet.

Marghita, am 5-ten August 1928.

Schreiber Farkas

Dr. Friedmann

Sekretär

Präsident

Üzletátalakítás miatt aug. 20-ig

az összes raktáron levő

zongorák és pianinók

(Förster, Bösendorfer, Schweighofer, Stügl, Hoffmann) az eddigieknél sokkal előnyösebben szerezték be, Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 4-19

TRISKA I. cégnél

AUTOPARK

Telefon 5-80

Str. Regina Maria 35.

Telefon 5-80

Auto-alkatrészek, auto-kellékek,

autogummik

dusan felszerelraktára. Garage: Calea Victoriei 99.

Telefon 2-71

Olajok, benzin

Telefon 2-71

Cluj-Kolozsv másfél évvel Árvagondozó mekvédelmi mely Erdélyt maga nemeben ban már évek kenységét.

A mai megv viszonyok köz és egyben ve jövőjének irán jogy egészen befolyására bi

Nyugaton r hogy a gyer megválasztásá a gyermekre, lőkre bizoni nem ismerik féleségét, ne milyen munk megélhetést bi után az egyes nagy elto oda jó iparág elves sok más uj ké mésztesen a tájékozva.

Másrészt a annak az eldől melyik szakm mai rendkiv csak az fog szakmájában nek pedig elő

mindenki ahol ugy s termeltés meg tu

Ezt a ráte tudományos megállapitani tettek szükse választási Tar

minden je sok, speci vizsgálna lapitják m foglalkozá mek egy

ahol ugy a számára a fogja produ végezte több Pályaválaszt szetesen, mi megvolt a komoly és hamarosan elismerését kolozsvári g a hivatalhoz kerestek fel Pályaválaszt A Tanács sem jellemz tika adatok 15-én kezdte december 3

sör te elneve amel

Újra megkezdte működését a kolozsvári zsidó pályaválasztási tanácsadó

A munkaügyi minisztérium visszaadta az iroda működési engedélyét

Cluj-Kolozsvár augusztus 10. Mintegy másfél évvel ezelőtt az Erdélyi Zsidó Arvagondozó egy egészen újszerű gyermekvédelmi intézményt hívott életre, mely Erdélyben első és egyetlen a maga nemében, bár a nyugati államokban már évek óta fejt ki áldásos tevékenységét.

A mai megváltozott súlyos gazdasági viszonyok közepette valóban lehetetlen és egyben veszedelmes is a gyermek jövőjének irányát a merő véletlenre, vagy egészen jelentéktelen körülmények befolyására bízni.

Nyugaton már régen rájöttek arra, hogy a gyerekek jövő életpályájának megválasztásán nem lehet sem magára a gyermekre, sem tisztán csak a szülőkre bízni, mindenképp azért, mert nem ismerik a szakmák rengeteg sokféleségét, nem tudják: mely iparág, milyen munkát követel meg, milyen megélhetést biztosít. Különösen a háború után az egyes foglalkozási ágakban igen nagy eltoadás következett be; sok régi iparág elvesztette jelentőségét viszont sok más új keletkezett. Mindezekről természetesen a nagyközönség nem lehet tájékozva.

Másrészt azonban rendkívül fontos annak az eldöntése, hogy melyik gyerek melyik szakmára a legalkalmasabb. A mai rendkívül gazdasági versenyben csak az fog boldogulni, aki a maga szakmájában elsőrendű szakember. Ennek pedig előfeltétele, hogy

mindenki arra a helyre kerüljön, ahol úgy szellemi, mint testi rátermettségénél fogva a legjobban meg tudja állni a helyét.

Ezt a rátermettséget azonban csak tudományos vizsgálatok alapján lehet megállapítani. Mindezen körülmények tettek szükségessé külföldön is a Pályaválasztási Tanácsadó megalakulását, ahol

minden jelentkező gyereket orvosok, speciálisták, pszichológusok vizsgálnak meg és ily módon állapítják meg, hogy melyik az a foglalkozási ág, amely a gyermek egyéniségének legjobban megfelel,

ahol úgy a maga, mint a társadalom számára a legtöbbet és a legjobbat fogja produkálni. Ugyanezt a munkát végezte több, mint egy éve a kolozsvári Pályaválasztási Tanácsadó is. Természetesen, mint külföldön, úgy nálunk is megvolt a várt eredmény. Az iroda komoly és tudományos működésével hamarosan megnyerte a nagyközönség elismerését és bizalmát és nem csak a kolozsvári gyerekek fordultak százával a hivatalhoz, de vidékről is igen sokan kerestek fel személyesen és levélben a Pályaválasztási Tanácsadót.

A Tanácsadó iroda működésére mi sem jellemzőbb, mint az alábbi statisztikai adatok: Az iroda 1927. június 15-én kezdte meg működését és 1927. december 31-ig 223 gyerek fordult meg

a hivatalban. Mindnyájan orvosi és alkalmassági vizsgálatnak lettek alávetve.

A jelentkezettek közül 176 gyerek nyert elhelyezést a vizsgálat megállapításainak megfelelő szakmában.

A gyakorlat minden esetben beigazolta a vizsgálatok helyes megállapítását. A jelentési felév alatt 38 különböző szakmából összesen 115 munkaadó fordult a Pályaválasztási Tanácsadóhoz, kik összesen 238 tanoncot igényeltek.

Ez évben — sajnos — ez a nyugati mintára megszervezett intézmény nem fejthette ki oly mértékben fontos működését, mert éppen az iskola év befejeztekor, amikor a gyerekek százai torpannak meg az élet nehéz problémái előtt és várják a segítő, irányító kezet, — egy miniszteri rendelet formai okok miatt felfüggesztette az iroda működését. Szerencsére ez csak egy átmeneti in-

tezkedés volt, mert a Munkaügyi Minisztérium 1928 augusztus 1-én kelt 24631. számú rendeletében az Erdélyi Zsidó Arvagondozó Pályaválasztási Tanácsadójának újból megadta működési engedélyét.

Természetesen az iroda már meg is kezdte tevékenységét és Str. Paris (Papp u.) 36 alatt minden szerdán d. u. 3-tól 6-ig és vasárnap d. e. 8-tól 10-ig ingyenesen áll az érdeklődők rendelkezésére. Néhány kereskedő, villanyszerelő, cin-kografus, asztalos, rézöntő, vízvezeték-szerelő és mechanikus-tanuló azonnal elhelyezést is nyerhet.

Több mint hárommilliárd aranylej megtérítését követeli a román kormány Németországtól

Ma indult el Berlinbe a német-román tárgyalások újrafelvetelével megbízott delegáció. A nemzeti parasztpárt felszólította a kormányt, közölje a 12 millió dolláros kölcsön feltételeit

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután elutazott Berlinbe az a román delegáció, amely a német kormány megbízottaival a két állam közötti, függőben lévő pénzügyi kérdések rendezése ügyében tárgyalni fog. Ismeretes, hogy Németország mindaddig nem hajlandó hozzájárulni a lej stabilizálásának támogatásához, míg Románia az összes vitás kérdéseket nem rendezi. Az első erre vonatkozó kísérlet azonban a két fél intranzigenciája következtében meghiúsult és Victor Anionescu, a kormány delegátusa eredménytelenül tért vissza Berlinből. A mostani delegáció vezetője Oromulu volt bankkormányzó, tagjai pedig John Lepadatu volt pénzügyminiszter, a Nemzeti Bank igazgatója és Eftimie Antonescu pénzügyi tanácsos.

A „Lupta“ ma délutáni számában közli azokat a követeléseket, amelyeket a két állam egymással szemben felállított. Románia a következő összegek megtérítését kéri Németországtól:

1. Németország által a Banca Generala révén nyomott bankjegyek, amelyeknek összege 2 milliárd aranylejre rug.
2. Az okkupáció alatt a bukaresti bételtől a tényleges békekéig Románia által teljesített szállítások, melyeknek összege 750 millió aranylej.
3. Az 1914—16 évek között teljesített román szállítások, melyeknek összege 329 millió aranylej.
4. A háború előtt a Reichsbanknál elhelyezett román aranylejt, amelyből Németország még 12 millió aranylejt nem térített vissza.

Ezzel szemben Németország kéri az összes német kezekben lévő román járadékpapírok aranylejben való revalorizálását, ép úgy ahogy az a francia, svájci, holland belga és angol kötvénytulajdonosokkal szemben történt. Kéri Németország ezekivil a hadikártérítések fejében Romániában lefoglalt német vagyonoknak zár alól való felszabadítását.

A kormánylapok általában pesszimizmussal tekintenek a berlini tárgyalások elé, mert nem tartják valószínűnek, hogy Németország a román követeléseket teljes egészében el fogja ismerni.

Bukarest, augusztus 10. A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a „Dreptatea“ a következő felszólítást intézi a kormányhoz.

Néhány napja elmúlt már annak, hogy a kormány azt a hirt tette közzé, hogy egy 12 millió dolláros kölcsönt kötött a Banca Comerciala Italiana utján.

A mai napig nem közölték a kölcsönlemennyel ennek a kölcsönnek egyetlen feltételét sem.

Nem tudni semmit, milyen időpontra kötötték le, milyen kamatra és milyen garanciákat ígért a kormány.

Nézetünk szerint ez a kölcsön nem Brad-anu személyes kölcsöne, sem pedig a liberális párté, hanem az országé.

A kormány tehát köteles az országgal közölni mindazokat a feltételeket, amelyek között a kölcsön létrejön.

Négy évre visszamenőleg adóztatja meg a város a kolozsvári vendéglősöket és cukrászokat

Cluj-Kolozsvár, augusztus 10. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár vendéglőseit és cukrászait fölöttébb kellemetlen meglepetés érte ma délelőtt. A városi tanács átiratban értesítette őket, hogy a nyári terrasz bére fejében 1925-ig visszamenőleg négy évre megadóztatja őket. Az átirat közli, hogy az utcára kitöltött nyári terraszért a főtérren négyzetméterenként három, a város egyéb részein pedig egy lej ötken banit kell fizetni.

Az átirat a városi tanács állandó bizottságának 1928 május 11-én hozott határozatára hivatkozik. E határozat alapján adóztatja meg a város négy évre visszamenőleg a kolozsvári vendéglősöket és cukrászokat. Minthogy pedig a terraszokért fizetendő bér meglehető-

sen nagy, a határozat arra kényszeríti az érdekelteket, hogy

egy összegben 10—80 ezer lejt fizessenek be a város kasszájába.

Nem akarjuk elvitatni a városnak azt a jogát, hogy az uccán elhelyezett nyári terraszokra adót vessen ki. Az azonban egészen különös és precedens nélkül áll, hogy 1928-ban 1925 évre vessenek ki adót. bármilyen kategóriához tartoznak is az. A 10.689/928 szám alatt hozott határozat végrehajtása igen súlyos és veszedelmes precedenst képezhet más adónemek visszamenőleges kivetésére vonatkozólag is.

Értesülésünk szerint egyébként a megadózottak egváttas akcióval készülnek a szokatlan adókvetés ellen.

Ünnepélyes fogadtatásban részesítették az érkező földgázt a marosvásárhelyi hatóságok

Targul-Mures-Marosvásárhely, aug. 10. Az Uj Kelet tud. Ma délben ünnepélyes külsőségek között várták Marosvásárhelyen a Sárosról Vásárhelyre vezetett földgáz megérkezését. A földgáz csöveit már néhány héttel ezelőtt vezetni kezdték és a tegnapi nap folyamán a csövek elvezetése befejezést is nyert, amennyiben a város határában felállított földgázelosztó épületig a vezetéküket elhelyezték. Ma délben várták a földgáznak a csöveken való megérkezését és erre a város hatóságai nagy előkészületeket tettek. Az összes notabilitások, a városi, megyei és állami hivatalok vezetői jelen voltak, amikor Curtea városi mérnök meggyújtotta a csőből kiáramló földgázt, amely foszforeszkáló, kékes lánggal jelezte, hogy Marosvásárhely évtizedes problémája végre megvalósult.

A földgáz bevezetése fordulópontot

jelent Marosvásárhely életében. A város nagyközönsége évek óta egyebet sem kíván a városi tanácstól, minthogy a földgázat bevezesse és ha egy polgármester Marosvásárhelyen ellenszenvenssé vált, akkor ennek az ellenszenvennek a felébredése feltétlenül összefüggésben volt a földgáz bevezetésének problémájával. A Bernády György vezetése alatt álló városi tanácsnak most végre sikerült megoldania azt a fontos problémát.

Ma megállapították, hogy a Sárosról bevezetett gáznak Marosvásárhelyen tiszta atmoszféra nyomása van. Most már valóban nincsen akadálya annak, hogy Marosvásárhelyen minden ipari üzemet földgázfűtéssel rendezkedjék át és csak a késlekedő belügyminisztériumi engedély akadályozza meg a földgáz azonnali térhódítását.

Mióta az „URSUS“ SORGYAR Részvénytársaság a Czelli-féle kolozsvári-monostori sörgyárat megvette

a régi jó monostori sör már nem Czelli sör, hanem

„Ursus“-sör

elnevezés alatt kerül forgalomba. Az „Ursus“-sör tehát nem tévesztendő össze a „CZELLI“ elnevezés alatt forgalomban levő sörrel, amely Brassó mellett Derestyében készül.

August 11.
est folvatott.
na elismerését.
ese után fizika-
ki a milánói
mőségben föit-
mzetközi kon-
vafy zaitolt je
ssandro Volta
átum, amelyet
tartott Aldo.
a tudományos
Nobile tervbe
cióját, az olasz
molit kérte jel
az expe-
földmagnikus
bile expe-
vos feladata
zenyára utabb
a zsidó tudós
odavesztit az
rodalmában

ne
iatt
észségen
d az édesap
a vagyon már
olta vadul To
rodan gondol-
falu bírálátoz
orzalmas gyil
jelentek meg
Todescut bí-
gyulafehervár
készték.
mai elrendelté
nak exhumá-
orvosbizottság
pítoitja: hogy
gy olyan hor-
tás következ-
eresztül vaj-
akacsni tagad-
Ezzel szem-
ek halmozódik
és valószínű,
bizonyítékot
fogja ismerni
k során bír-

inde zu Mar-
sen. tüchtig
קבל כהלכ
Stelle reflek-
schriftlichen
August einzu-
zuschliessen:
wohnhaft ist,
ner, dass er
tion entspricht
zu besetzen.
ommen. Die
dem Berufe-

ust 1928.
Friedmann
Präses

-ig
ök
tal cí-
4-19
él

Mussolini mindenáron Rómának akarja megszerezni az 1936. évi olimpiászt

A németek bojkottal felelnek, ha Berlint mellőzik. „Ha Berlinben rendezik meg a XI. olimpiászt, Olaszország fogja bojkottálni“, — mondja Feretti

Amsterdam, aug. 10. Még be sem fejeződött a IX. olimpiász, még el sem kezdődtek a los angelesi világverseny előkészületei, máris kitört az olasz-német háború a XI. olimpiászt, olyan páratlan hevességgel, hogy a világ sportbékéjét, az olimpiászi játékok egész intézményét felborulással fenyegeti. A nemzetközi olimpiászi bizottság a napokban határozta el, hogy legközelebbi kongresszusát Berlinben tartja meg 1929 februárjában és ekkor állapítják meg a Los Angelesét követő, 1936. évi olimpiász színhelyét.

Mind a mai napig csak egy város neve került komolyan szóba, Berliné, de értesülésünk szerint a bizottság hangulata az utóbbi hetekben megváltozott és egyre nagyobb számban akadnak olyanok, akik Berlin helyett minden valószínűség szerint Rómára adják szavazatukat. A hirtelen hangulatváltozás oka az, hogy Mussolini felismerte az olimpiászi játékok propaganda erejét és kiadta a jelszót: 1936-ra Róma számára kell megszervezni az olimpiászt! Elhatározását közölte Ferettivel, az olasz olimpiászi bizottság elnökével, aki már ezzel a határozott utasítással érkezett Amsterdamba. Egy újonnan alapított olasz sportrendjel első tíz példányát is magával hozta és agitációja máris nagy sikerrel járt: egyre nő azoknak a tanácsstagoknak a száma, akik Berlinnel szemben Rómát favorizálják. Ha azonban a jövő évi berlini kongresszus csakugyan Róma mellett döntene, ennek ma még be nem látható következményei lennének.

A német olimpiászi bizottság máris érthető idegességgel figyeli az eseményeket, sőt a dolgok odáig fejlődtek, hogy a zandwoorti Hotelben rögtönzött értekezletet tartottak és csatatervet dolgoztak ki Feretti agitációjának ellensúlyozására.

Szenzációs határozatot hoztak, amelyről Erkrat von Bury, a bizottság egyik előadója a következőket mondotta:

— A német olimpiászi bizottság érthető megdöbbenéssel értesül az olasz törekvésekről és mondanunk sem kell, minden erőnkkel azon leszünk, hogy szerzett jogainknak érvényt szerezzünk. A bizottság a végsőkre határozta el magát: vagy megkapja Berlin az 1936. évi olimpiászt, vagy német sportember olimpiászi versenyen többé nem vesz részt. Arról értesültünk, hogy a jövő évi kongresszust épen azért adták Berlinek, hogy a vendéglátó németek Róma kijelölése esetén ellentámadásba ne mehessegenek át. Rosszul számítottak. Ragasz-

kodni fogunk jogainkhoz és hajlandók vagyunk ennek érdekében a legkimé-

Ki kell irtani a gyűlölködést a történelem-könyvekből

A stockholmi tankönyv revíziós bizottság elkészítette jelentését

(Berlin, augusztus 10. Az Uj Kelet tudósítójától). Három évvel ezelőtt Stockholmban bizottság alakult a népek egymásközötti gyűlölködésének leküzdésére. A bizottság, amelynek célkitűzései között első helyen áll a kibékülés szellemének az ifjuság között való terjesztése, most tette közzé jelentését, hogy azt az augusztus 11-én kezdődő oslói nemzetközi történelem-kongresszus elé terjessze. A jelentés tizenhat ország viszonyait ismerteti abból a szempontból, vajjon a kiengesztelődés szelleme haladást tette-e az illető állam iskolai oktatásában. Egyelőre a következő tizenhat országból lehetett az idevonatkozó anyagot beszerezni: Dánia, Észtland, Finnland, Franciaország, Németország, Hollandia, Magyarország, Lengyelország, Svédország és Svajc.

A jelentés kihangsúlyozza, hogy az iskolákban általában a legújabb történelem oktatása körül a békülékenység szelleme érvényesül. Mindenütt az objektív megítélés terhodításáról lehet beszámolni, különösen Franciaországban, ahol tudvalevőleg a háborút és békekötést követő években a németgyűlölet egyre nagyobb mérvet öltött. Még 1922-ben egy iskolakönyvben a háború előzményeiről a következőket lehetett olvasni. A fennbéli Németország uralkodni akart Európa fölött, ehhez azonban elsősorban le kellett igaznia Franciaországot. Erre sokáig előre fölkészült. Egy másik helyen ugyanabban az iskolakönyvben a következőket írta a szerző: „Második Vilmos császár nagyon gonosz ember volt. Ahelyett, hogy figyelmeztette volna népét a haladásra, amit csak munkával lehetett elérni; ahelyett, hogy azt mondta volna, hogy a boldogság forrása nem egyéb, mint a jóság, becsület és őszinteség, mindezek helyett odaállott népe elé és így szólt: „Látjátok a gazdag, szép Franciaországot. Nézzetek rá! Répaföldjeit, szőlőit, buzátláblát, gyarait és műhelyeit... Gyertek utánam a háborúba és mindez a gazdagság a tiétek lesz!“

Az ilyen szövegek és a hozzátartozó

letlenebb harcot felvenni. Elvégre Berlinnek valóban megvan a joga az olimpiászhoz, hiszen idestova 14 éve mellőzik.

A német vivőszövetség elnökének ez a nyilatkozata azt jelenti, hogy ha a nemzetközi bizottság Berlin ellen döntene, a németek véglegesen levonnák a konkveneciákat és bojkottálnák a további olimpiászokat, tehát már a los angeles-it is.

E fenyegető eshetőségre való tekintettel Feretti szenátor ezeket mondotta

munkatársunknak:

— Nos, ha Berlin kapja a XI. olimpiászt, akkor viszont az olaszok fogják bojkottálni.

A hadüzenet tehát megtörtént és most már az egész világ sportközönsége érdeklődéssel várja: Berlin vagy Róma kapja-e meg a XI. olimpiászt, Németország vagy Mussolini nyeri-e meg a csatát, amelynek vesztese az olimpiászi játékoknak jobb sorsra érdemes intézménye lesz.

illusztrációk a mostani könyvekből már hiányzanak.

A svéd bizottság különböző javaslatokat terjeszt a történelem-kongresszus elé arra vonatkozólag, hogy milyen változtatásokat eszközöljenek az egyes országok iskolai történelemkönyveiben, abból a célból, hogy azok ne mérgezzék meg gyűlölködő szellemükkel az ifjuság lelkeit.

Érdekes, hogy ugyanakkor, amikor a történelem-kongresszus kongresszusán be fogják terjeszteni a népek ki-

engesztelődésének ezt az érdekes dokumentumát, Páris és Berlin között diákicserélési mozgalmat folytatnak. Fialat berlini gimnázisták Párisba mennek, hogy vakációjuk négy hetét francia családoknál töltsék, viszont francia családok gyermekei Berlinbe kerülnek német családokhoz. A mozgalmat a két fővárosban a francia, illetve német követ közvetítésével folytatják. Eddig néhány száz család jelentkezett mindkét részről a diákok befogadására. Az első transport már el is indult Berlinből Párisba.

A Kuria felmentette a gyilkos erdőőrt

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes bünperben hirdette ki ma délelőtt a kolozsvári törvényszék a Curtea de Casatie ítéletét. Az ítéletkihirdetés alkalmából a bíróság felolvasta a vádiratot. Eszerint az elmúlt év tavaszán Truta Mihály melegsamosi parasztagda János nevű fiával a közelben lévő városi erdőbe ment, ahol veszszögallyakat akartak gyűjteni. Már egész nagy halmazt gyűjtöttek össze, amikor megjelent Lapuste János erdőőr, akinek a vállán fegyver feszült. Időközben az ifju Truta eltávolodott édesapjától, úgy hogy az erdőőr csak Truta Mihállyal találkozott. Felszólította, hogy mutassa fel az igazolványt, amelynek alapján a városi erdőben gallyakat gyűjthet.

Az öreg ember kevélen válaszolt az erdőőr felszólítására.

— Mi közöd hozzá, hogy van-e engedélyem, vagy sem. Hiszen te nem is vagy városi erdőőr, tudom, hogy a megyéhez tartozol.

— Mihály bátvám, ne okvetetlenkedjék, — mondotta Lapuste, — hanem mutassa fel az igazolványt, vagy ha akarja akkor azonnal kisérjen el a városi erdőőrhöz, ahol jegyzőkönyvet veszünk fel arról, hogy megdézsmálta a város fáját. Ne törődj az én dolgommal, hanem menj az utadra, amíg jó dolgod van, — mondotta dühösen az öregember, majd durván szidalmazni kezdte az erdőőrt, aki erre kijött a békétreből. Lefogta az öreg Trutát s erővel akarta a városi erdőszékhöz vezetni. Az öreg Lapuste ekkor fia nevét kezdte kiáltozni.

— János, János, — kiáltotta, — gyere mert megölnek.

Pár másodperc múlva ütésre tartotta fejszével rohant elő az erdő fái közül a fiatal Truta s talán rá is sujt fejszéjével az erdőőrrre, ha ez nem hátrál pár lépést.

— Állj, vagy lövök — kiáltott.

— Lőjj, te gazember, — kiáltotta vissza vadul a legény, lőjj, mert ha nem én oltom ki az életedet — és magasra tartott fejszéjével indult Lapusta felé. Az erdőőr erre gondolkodás nélkül vállához emelte fegyverét és célzott. A fegyver eldőrdült és a következő pillanatban fájdalmas kiáltás szakadt fel a 28 éves Truta Joan

melléből, aki a gyilkos golyótól taláva a zöld erdei mohára zuhant. Néhány percig vivődött még a halálal, majd ki-szenvedett.

A törvényszék jogos önévédelmet látott fennforogni és felmentette az emberölés vádjá alól Lapuste Jánost. A tábla első szekciója gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében találta bűnösnek és az enyhítő körülmények figyelembevételével egy évi börtönrre változtatta a törvényszék felmentő ítéletét.

A vádlott, Lapuste védője dr. Runcan a Kuriahoz fellebbezte meg a tábla ítéletét s a Kuria a védő érveléseit elfogadva, felmentette Lapuste erdőőrt a vád és annak következményei alól.

Nagyobb temesvári iparvállalat jól bevezetve, nagy vevőkörrel, tetemes kész- és nyersáruraktárral, egyéb elfoglaltság miatt, t hával vagy garanciával rendelkező cégtársat keres
Megkeresések „Rbt 1335” jelleg alatt Rudolf Mosse S. A. hirdetési irodához, — Timişoara I. Str. Mercy 2. alá kéremnek

A TÖKÉLETES PATKÁNY-ÉS EGÉR-IRTÓSZER
Ratopax
Egy üveg kiposztítja házából az összes patkányokat és egereket! Kapható gyógyszer-tárakban és drogeriákban. Ár 118 Lei
Chemom Institut Chimic Satu-Mare

Bánát-Erdélyi
alapításu általános biztosító részvénytársaság szolid alapokon nyugvó, előrelátó kalkulációval bíró **socialis** jelentőségű, agkori biztosítás bevezetésére, Bánát és Erdély területén megyei és községi garanciaképes képviselőket keres. **Magas jutalék, jó kereset, fix fizetés, megállapodás szerint.** Az intézet foglalkozik a biztosítások minden ágazatával. Írásbeli ajánlatok „Szolid mentalitás” jellegre Rudolf Mosse hirdető iroda, Arad, Str. Alexandri r. intézendők

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus
Szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) külföldi mintára a város központjában, parki ozott, szép kertes uri magánházaiban internátusom, intelligens szülőik **leánygyermekét részére. Olcsó ellátás, salgoru családi nevelés, elsőrangú tanári felügyelet** és oktatás, kézimunka, zene és idegen nyelvek. Kötöny referenciák. Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk. Mitan az eddigi jelentkezések folytán a folyó évre már csak **korlátolt** számban vétetnek föl növendékek, kérem az ezutáni jelentkezések mielőbbi észlelését. Bajor leánytanulók is zene-, idegen nyelvek és kézimunkaoktatást nyernek. **Német házinyelvé**
Schwartz Menyhértné, Oradea (Nagyvárad), Str. I. C. Bratianu (Szaniszc-u.) 13.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!
Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Szombat, 1928 augusztus 11

A sik

Amsterdam és vivő olimpiászi bizottság...
I. előfutár: 1. Laufer Japán.
II. előfutár: 1. Wanne Argentina. 3. Arne Borg nagyszerű t uszó mögött.
III. előfutár: 1. Weisz Kanada. 3.
IV. előfutár: 1. Gáborff nelli olasz.
V. előfutár: 1. Zorilla Olsen norvég.
VI. előfutár: 1. Kojac Sutton angol.
VII. előfutár: 1. Bárany olasz 3. Va
Az egyen...
Fenti 24...
Az egyé...
Petscha...
5 C-ra...
Csifei Cas

Gab

Kárp...
Bosko

A mai olimpiászon sorozatos sikereket értek el a magyarok

Doicien román vivó is sikeresen szerepelt

Amszterdam, augusztus 10. Az uszó és vivó olimpiász finisében a hatalmas lendülettel induló magyarok arattak sorozatos győzelmeket. Rendkívül szép eredményeket értek el a 100 méteres gyorsuszás előfutámaiban, ahol 3 magyar versenyző uszott győztesként, megelőzve jó idők alatt. A vivó-olimpiász során a várakozásnak megfelelően a magyarok sikert siker után érnek el és a 12-es döntőbe 3 magyar vivó veretlenül került be. A nap hőse Pelschauer Attila, aki pőteken 29 asszót vívott és vajamety nyit megnyerte. Pelschauer teljesítménye óriási szenzációja Amszterdamnak és a francia szövetség máris 10 ezer frankos ajánlatot tett neki, 3 éves szerződésre. Pelschauer az ajánlatot visszautasította, azzal a kijelentéssel, hogy amatőr akar maradni. A mai versetők egyik kelleme meglepetése egyébként a román Dehlan szereplése. A mai nap részletes eredményei a következők:

A 100 m. gyorsuszás előfutamai:

I. előfutam:

1. Lanfer USA 1 p. 00.8 mp. 2. Takaishi Japán.

II. előfutam:

1. Wannei magyar 1.03 2. Uranga Argentína. 3. Arne Borg svéd. A favorit Arne Borg a harmadik helyre jutott a nagyszerű teljesítményt nyújtó magyar uszó mögött.

III. előfutam:

1. Weismüller USA 1. p. 2. Spence Kanada. 3. Rödger Ausztrália.

IV. előfutam:

1. Gáborffy magyar 1 p. 04 mp. 2. Cornell olasz. 3. Gordon Panama

V. előfutam:

1. Zorilla Argentína 1 p. 1.8 mp. 2. Olsen norvég. 3. Petterson svéd.

VI. előfutam:

1. Kojac USA. 2. Schubert német. 3. Sutton angol.

VII. előfutam:

1. Bárány magyar 1 p. 0.1 mp. 2. Polli olasz. 3. Van Essen holland.

Az egyéni kardvívás eredményei:

Az egyéni kardvívás mérkőzéseit során az elődöntőbe kerülnek az első csoportból Castro Argentína, Carioni Egyiptom és Corble angol. A második csoportból Bini Ossiér dán, Trallionder francia. A harmadik csoportból Casmir Castello belga és egy ismeretlen. A negyedikből Wanderwill holland, Bassuer francia, és Hoffmann lengyel. Az ötödik csoportból Pelschauer magyar és Bernhelsen dán. A hatodik csoportból Marzi olasz, Terstyánszki magyar és Tomsson német. A hetedik csoport versenyzői közül Dejong holland, Moos német, Lacroix francia, végül az utolsó csoportból elődöntőbe kerültek Gombos magyar, Dovecchi olasz, és Dolcicu román.

Fenti 24 vivó nyolcas turnusokban indul és mindgyik turnusból izzenketlen kerülnek a holnapi döntőbe. Késő este jelentés szerint a három magyar versenyző az elődöntőben a következő kitűnő eredményekkel kvalifikálta magát a mai döntő mérkőzésben: Terstyánszki 5:2 arányban győzelmet aratott Dolcicu román fölött, Pelschauer 5:0-ra verte az amerikai Hoffmann, Gombos pedig 5:2-re Ossiér dánt.

Az egyéni kardvívás elődöntőiben Pelschauer az angol Brootfieldet 5:0-ra, a lengyel Hoffmann 5:3-ra, a Csillei Castrot 5:1-re, az egyiptomi

Carouixt 5:1-re Casimir németet, legnagyobb ellenfelét 5:2-re verte. Pelschauer még két könnyű küzdelmet kell megvívjon és bekerül a döntőbe, melytől igy kétségtelen.

A II. csoportban Gombos legyőzte

Casimirt 5:3-ra, Peyont 5:3-ra és vereséget szenvedett a kitűnő olasz Manzitol 5:2 arányban. Ebben a csoportban Manzi vezet, második Gombos, akinek a döntőbe való bejutása nent teljesen bizonyos.

Hatalmas paraszttömegek indultak meg gyalogszerrel Dalmáciából és Boszniából, hogy részt vegyenek Radics temetésén

A horvát parasztpárt hathezes gyászt rendelt el. Az angol lapok pesszimisztikusan ítélik meg a helyzetet. A paraszt és demokrata koalíció az új jugoszláv területek számára törvénykezési, közigazgatási és pénzügyi autonómiát fog követelni

Zágráb, aug. 10. A horvát főváros megdöbbentő komorsággal gyászolja a horvát nép nagyvezérének halálát. Radics halálát a tegnapi nap folyamán bebalzsamozták és átszállították a horvát parasztpárt hatalmas klubhelyiségének előcsarnokába, ahol felváltva látogathatók. Tegnap a város összes templomában megköndültek a harangok. Minden arcon őszinte és komor gyász tükröződik. Az üzletek csak a kora reggeli órákban voltak nyitva, de később újra lehúzták a redőnyöket.

Komor tekintetek és az imponáló némaság mögött azonban szemmel láthatólag izzó gyűlölet húzódik meg, amely kirobbanásra várakozik.

A Jutarnyi List című lap mai számában hangsúlyozza, hogy

a horvát parasztpárt Radics halála után folytatni fogja Radics politikáját.

A külföldi sajtó orgánumai közül különösen az angol lapok méltatják teljes terjedelemben Radics politikai jelentőségét. A Times szerint nehéz lesz egy Radicsot helyettesítő politikust találni, aki hozzá hasonlóan egyesíti és testesíti meg magában az egész horvát nemzetet. A Daily Telegraph szerint Horvátországban a politikai szenvedélyek lángja elérte kulminációs pontját. A lap szerint

nagyon komolyan lehet tartani attól, hogy Horvátország nem marad meg többé Jugoszlávia alkatrészének.

Zágrábban a mai nap folyamán óriási előkészületek tettek Radics temetésére. Hatalmas paraszt tömegek indultak el gyalogszerrel Dalmáciából, Boszniából, több napi elemmel felszerelve, hogy résztvehessenek a bálványozott vezér temetésén. Zágráb utcáin állandóan felhangzanak a kitételek, melyek Szerbiától való elszakadást követelik és az önálló Zábort éltetik. Horvátországban az a vélemény alakult ki, hogy

ha tudnánk élni a törököket, tudnánk élni Ausztriát, úgy tudnánk élni a szerbeket is.

A Daily Mail belgrádi munkatársa egy, annak idején Radicsot őrző detektívet interjúvált meg, aki 1923-ban őrizte a horvát pártvezért. A detektív szerint több ízben fegyveres szerbek keresték Radicsot, de Radics leírás után felismerte bennük szerb politikai ellenfeleit.

Holnap a horvát paraszt-demokrata koalíció képviselői gyászyűlésre ülnek össze, amelyen megszövegezik a horvát néphez intézendő kiáltványokat. A parasztpárt elhatározta, hogy hat hetes gyászt proklamál.

Zágráb, aug. 10. A paraszt és demokrata koalíció megtartott ülést elhatározta, hogy az új jugoszláv területek számára törvénykezési, adminisztrációs és pénzügyi autonómiát fog követelni. Követelni fogja továbbá az új területek számára egy közös parlament létesítését, amely függetlenül a belgrai, szkupészinától a maga szempontjainak és érde-

A III. csoportban Terstyánszky verit a francia Ducet-t 5:1-re, Pollecs-t 5:2-re, Bertelsoht 5:1-re és vereséget szenvedett az olasz bainok Biritől 5:2 arányban. Terstyánszky feltétlenül bejut a döntőbe.

A IV. csoportba 1 győzelemmel és két vereséggel döntőbe kerülhet a román Dolcicu.

Kocsis a boxolás favoritja

Az elődöntőbe a magyar Kocsis ütötte Savaglarit és ezzel bejutott a döntőbe. A legrosszabb esetben a második helyen végezhet.

Marosvásárhely vasuti körzetére is kiterjed a Tarr-panama

Több mint 350 tanult hallgatott ki a vizsgabíró de még sokáig elhúzódhat a vizsgálat

(Cluj-Kolozsvár, aug. 10. Az Uj Kelet tud.) Az annak idején nagy port felvert Tarr-panama ügyben most új fordulat állott be, amennyiben a vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az eddig ki nyomozott sikkasztásokon kívül a panama más területekre is kiterjed.

Egy sepsiszentgyörgyi vasuti tisztviselő fegyelmi vizsgálatának során a hivatalnokok szenzációs kijelentéseket tett a marosvásárhelyi vasuti körzetben előfordult sikkasztásokkal kapcsolatban. A főtisztviselő Dobrescu sepsiszentgyörgyi közegző elött tette meg vallomását, amelynek során rámutatott arra, hogy Teodorescu gheorghieni állomásfőnök a vállalkozásokkal és több tisztvisélővel nagyarányú visszaéléseknek közeppontjában állott. Többek között a fuvarlevelek és utazójegyek meghamisításával károsították meg az államot. A sikkasztó tisztviselők ezenkívül az esetleges megtorló intézkedésektől mítsem tartva, állandóan zsarolták a közönséget.

A vallomásttevő tisztviselő kijelentette, hogy a sikkasztó vasutasok a központtal állottak összeköttetésben, ahová rendszeren eljuttatták a sikkasztott összegek bizonyos hányadát.

A kolozsvári ügyészség, amely megfeszített munkával folytatja a vizsgálatot a Tarr-panama ügyében és már ezideig is több mint 350 tanult hallgatott ki, a marosvásárhelyi körzetre is kiterjesztette a vizsgálatot.

Ismeretes, hogy a panama ügyében dr. Motiu Traian a kolozsvári ügyvezetőség jogosztályának vezetője vezette nagy energiával a vizsgálatot. Több mint nyolc száz tanult hallgatott ki és a vizsgálat során felvett jegyzőkönyvek oldalszáma többezerre rugott. Senkit sem kimélt meg és olyan dolgok kerültek napvilágra, amelyek hivatalos körökben valóságos konsternációt keltettek, mely szerint dr.

keinek figyelembe vételével fogja meg hozni a szükséges törvényeket.

Zágráb, aug. 10. A vonatok ezrével hozzák a zarándokokat Radics ravatalához. A horvát parasztpárt épület előtt térséget mintegy 50 ezer ember lepte el, akiket csak sorban, egymásután engedtek be Radics ravatalához.

Motiu Traiant Brassóba helyezték át a kolozsvári vasutigazgatóság jogi osztályának az éléről.

Értesülésünk szerint dr. Motiu nem nyugodott bele az áthelyezési végzésbe, nem vette át tudomásul és a közigazgatási bírósághoz fordult jogorvoslásért.

Perzsaszönyegekért, szővökellekért forduljon bizalommal a

Gabonazsákok, vízmentes ponyvák

spárga és kötélárúk gyári lerakata

Kárpitos kellékek. Zsák és ponyvakölcsönzés

Boskovics Iózsól, Cluj, Str. Reg. Maria 15.

Telefon 9-10.

Szépség, fiatalság titka

az archőr helyes ápolása. — Ez pedig csakis kizárólagosan a világhírű „Mária szeplő-crém”-mel érhető el. — Zár az és zsíros krém, ár a 35 lei. Puder 20 és 35. Szappan 10 lei. Postán is megrendelhető. 10 leimel portómentes szétküldés. Mindenütt kapható. Főlerakal Császár józsvartár, Tg. Mures

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és kassai zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Maion Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a szerkesztőség engedélyével engedjük meg.

— Lapunk mai száma a megismételt gázzolgáltatási zavarok miatt csak 8 oldalon jelenhetik meg.

— Habachur. Ezen a címen Déván folyóirat jelent meg, amely a fiatal talimudisták érdekeit képviseli. Az eleven és tartalmas újságot J. Friedmann és Nóta Sándor szerkeszti. Előfizetési díj egy évre nyolcvan lej.

— Ujabb földregések Batáviában. Batáviából jelentik: A hollandindiai földregések tovább folytatódnak. Palove szigetén a Rokati névű vulkan eddig is rengeteg károkat okozott. A floresi partokon három falut a földregési hullám teljesen tönkretett. A földregések eddig ro halottja és rengeteg sebesült áldozata van.

— Nobile meghívta magához Lundbergét. Rómából jelentik: Nobile tábornok levelet intézett Lundberg kapitányhoz, megmentőjéhez, hogy látogassa meg őt Rómában. Lundberg a meghívást elfogadta s a napokban Rómába utazik.

— Londonban hálaadó istentiszteleteket tartanak a Kellogg-paktum aláírása napján. Londonból jelentik: Canterbury érsek e hó 26-ra és 27-re tehát a Kellogg paktum aláírása napjaira az összes templomokban hálaadó-istentiszteletek tartását rendelte el.

— Letartóztattak egy brutális nagyváradit detektív. Nagyváradit tudósítók jelentik: Péntek d. u. az ügyészség rendelkezése és a vizsgálóbíró jóváhagyására letartóztatták Lakos György nagyváradit detektívet. Lakos az ismeretes kommunista letartóztatások alkalmával a vállalat folyamán súlyosan brutalizált két letartóztatott munkást. A letartóztatottak annyira rettegetek tőle, hogy két fogoly az ablakon keresztül kiugrott és inkább a halált választották, minthogy Lakos vállalatának alávéssék magukat. Lakos a Fibra cégnél történt lopásból kifolyólag letartóztatott egy közviszteleben álló váradit polgárt, akit lopással gyanúsított meg és akit a kihallgatás folyamán súlyosan brutalizált. A bántalmazott sérüléseiről orvosi látleletet vettek fel és

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internatusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens).

Budapest V., Alkotmány-u. 4. I.

Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonsződ. Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchâtel, Luzern, Montreux, Zurich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venence, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Saizburg, Ischl. Belgiumban: Ostende. Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A *gal jelűt helyek internatusok, fiú- és leányotthonok, pensiónatusok — felnőttek részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Társas utazási kedvezmények (25-50%), külön direct Pullman-kocsik. Internatusi díjak Budapestén havi 90 P, külföldön 110 P.

Ujabb hatalmas malomtűz Bukarestben

Huszmillió a Halberstadt-malom kára. Három embert letartóztattak. Krajovában is leégett egy malom

(Bucaresti-Bukarest, aug. 10. Az Uj Kelet tud.) A Herdan-malom pusztulása után most ujabb hatalmas malomtűz tartja izgalomban a főváros közvéleményét. Tegnap este nyolc órakor ugyanis kigyulladt a Colentina-szosszén levő Halberstadt-féle malom. Azonnal a helyszínére érkeztek az összes tűzoltó osztagok, de minden erőfeszítésük hiábavalónak bizonyult. A malom éjfélig legnagyobb részében leégett. A hatóságok megindították a vizsgálatot és a malom-

tulajdonos iródait lepecsételték. A malmon kívül 35 vagon buza és 12 vagon liszt vált a lángok martalékává. Az üzem főgépészét és két munkást letartóztatták. A kár több mint 20 millió, amelyből biztosítás révén igen csekély összeg térül meg.

Craiovából jelentik, hogy a Mendelszuetz csak hajnalfele tudták eloltani. A féle malom az éjjel teljesen leégett. A kár 2 millió.

ennek alapján jelentést tett az ügyészségnek, ahol Lakos ellen hivatalos hatalommal való visszaélés címén indult meg az eljárás, amelynek eredményeképpen az ügyészség elrendelte a brutális detektív letartóztatását.

— Megkapja a nyilvánossági jogát a nagyváradit felsőkereskedelmi leányiskola. Nagyváradit tudósítók jelentik: A nagyváradit Kereskedelmi Csarnok felsőkereskedelmi leányiskolájának nyilvánossági joga körül hosszú idő óta vita folyik a Comisiune Superioarától. Susztek Adolf igazgató személyesen utazott fel Bukarestbe, ahol ígéretet kapott, hogy a felsőkereskedelmi iskola az idén is megkapja nyilvánossági jogát.

— Kiss Ferenc az Olympiában. Csüförtökön este Kiss Ferenc az Olympia férfi főszerepében igazolta be, hogy a nehéz szinpadit földadatokat könnyen, fölényes művészettel tudja megoldani. Erőteljes és természetes volt, markáns humorral, egyéniség, ahogy azt a szerző sem tudta volna különbül elgondolni. Kiss Ferencet aki drámai együttesünk legjobbjaiival együtt brillirozott a telt ház valósággal ünneplte.

— Kilencvenhétmillió lej adót fizetnek Nagyváradit polgárai. Nagyváradit tudósítók jelentik: A pénzügyigazgatóság adó kivétő bizottsága elkészítette a múlt évi adókiveések statisztikáját. Eszerint Bihar megye és Nagyvárad 187 millió lej adót fog fizetni, amelyből Nagyváradra 97 millió lej esik. A megyei és városi földadó 52 millió lejt tesz ki. A nagyváradit házak házbérjövödelme 206 millió lej és a házakon 100 millió lej teher van. Nagyváradon összesen 12 millió 355 lej a globális adó 602 millió lej jövödelem után. A kimutatás még érdekes adatokat tartalmaz. Az adatok szerint Nagyváradon 6712, a megyében pedig 6900 ház után fizetnek adót.

— Három hónapra ítélte a kolozsvári tábla, mert a bírő elcsapására vette rá a falu népét. Néhány napon a május 6-ikai gyulafehérvári kongresszus után történt az alábbi humoros eset, a melynek azonban elég szomorú következményei voltak a történet főhőjére nézve. Nem kevesebb, mint háromhónapi fogházzal sújtotta a törvényszék közrend elleni büncselekmény miatt s a tábla ezt az ítéletet csak annyiban módosította, hogy az ítélet indokolását megváltoztatta és Stanciu Vasile vádlottat közcsend elleni kihágás miatt ítélte el három hónapra. Stanciu kihágása a Gyulafehérváron megtartott nemzeti parasztpárti kongresszus időpontjára nyúlik vissza. A város mellett levő Sztrázsa község apralanagyja elindult, hogy résztvegyen a nagygyűlésen csupán egy ember maradt ott hon, a falu bírása. Stanciu Vasile, a köz-

ség legvérmesebb nemzeti parasztpárti korifeusa, a gyűlés után az uccán megszólitotta a bírőt s a szemére vetette, hogy méltatlan állásának betöltő sére, mert elárulta a falu népét. Stanciu ezután hanglatot csinált a bírő ellen, majd a következő vasárnap felment a falu tornvába és harsány hangon onnan intézett beszédet a torony körül összegyűlt tömeghez. Beszédiének végén felhívta a községet, hogy válasszon más bírót, olyant, aki mindenben azonosítja magát a falu népével és aki nem hódol meg a csemdörönek, meg a liberálisoknak. Stanciu szavainak hatása alatt a torony körül összegyűlt emberek azonnal gyűlést tartottak, a régi bírőt elcsapták és újat választottak helyébe.

— Eljegyzés. Stein Ármin elváltunk, a Korniss Zsigmond és Márton aradi fatermelő cég főtisztviselője eljegyezte Ábrahám Ibolykát, Ábrahám Sándor ecetgyáros leányát Hategről.

— Káhan Mózes Viseu Ide sus és Paszternák Lina Szelistve jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Orvosi hír. Dr. Wertheimer Mendel szülész-nőgyógyász Bécsből hazatérkezve, rendelését újból megkezdte. Str. Regina Maria 48. sz. alatt d. e. 11-12 d. u. 3-5-ig.

— Az amerikai munkásszövetség nem állit külön jelöltet az elnökválasztásra. Newyorkból jelentik: Az amerikai munkásszövetség végrehajtóbizottsága elhatározta, hogy a közönség álló elnökválasztásokra nem állit külön jelöltet és teljesen semlegesen fog viselkedni. A végrehajtóbizottság egy másik határozata szerint a szövetségből kizárják a szövő- és fémpari szakszer vezetők munkásait, mivel őket teszik felelőssé azért mert a legutóbbi sztrájk mozgalmak kudarcba fulladtak.

— A tábla váditanácsa negyedszer is elutasította a Közgazdasági Bank igazgatóinak szabadlábrahelyezési kérését. A kolozsvári ítélőtábla váditanácsa ma foglalkozott a Közgazdasági Bank csődjéből kifolyólag letartóztatott bankigazgatók váditanácsit felebbvezésével. A tábla váditanácsa maidnem kétórás tanácskozás után hozta meg döntését, mely szerint helyben hagyta a törvényszéki váditanács végzését s elutasította a védők szabadlábrahelyezési kérését.

Jön az ujév!

Rendelje meg azonnal 30 év feletti alatti cégnél a **Machsor** szükségletét, a taig a készlet tart.

4 drb. Machsor (Főünnepekre) díszköt. 300 L.
9 drb. Machsor. (Egész évre) díszköt. 650 L.
Magyar, német vagy zargon fordítással, próbarendelést utánvéttel küldök. Meg nem felelő áruért a pénzt visszaküldöm.

Anton Rosenzweig Cluj (Kolozsvár) P. Mihai Viteaz 37-38. (Saját ház)

פריים גראמאפונלונג אונד מליט סליט סאפריים
נעדערלאנגע ענגראס אונד ענדעמאל
Heber könyv, gyapju- és selyemtalcszek, valamint rituális cikkek nagykereskedése nagyban és kicsinyben. Alapított 1890.

SPORT

A vasárnapi uszóbajnokságon az összes kolozsvári egyesületek, ezenkívül az összes nagyváradit, marosvásárhelyi, aradi, nagyszalontai és zsífvölgyi egyesületek uszógárdái indulni fognak. A román uszósportban az eddigi teljesítmények alapján Kolozsvár tartja a hegemoniát és előreláthatólag a vasárnapi versenyeken a kolozsvári egyesületek gárdái fogják az értékes bajnoki plakettek nagyrészét hazavinni. A kolozsvári egyletek komplett gárdával indulnak a küzdelemben, csak a Haggibbor uszógyűttesét éri ismét érzékeny handikap, amennyiben a többszörös bajnok Sachs-fivérek a bajnokságokon sem képviselhetik egyleteik színeit. Sachs Károly régóta húzódo betegsége miatt.

A Haggibbor multheti háziversenyéről közölt cikkünkbe tévedés csuszott be, amennyiben a 3x50 méteres női stafétát nem az A), hanem a B) csapat (Bernáth Iboly, Wilke Ilus és Rosenfeld Piri) nyerte.

Rosenfeld Feri, a Haggibbor volt kapusa, aki már egy éve a bécsi Hakoah kapuját védi, négy heti szabadságra Kolozsvárra érkezett és résztvesz anyae egyesületek tréningjein.

A Haggibbor kertünnepélyére, amelyet augusztus 17-én az Ujságitörökklub összes helyiségeiben tartanak meg, serényen folynak az előkészületek. Kolozsvár zsidó társadalmában máris óriási érdeklődés nyilvánul meg a nagysikerűnek ígérkező kertünnepély iránt, amelynek sikerét a Haggibbor ambiciózus vezetőségének vállvetett munkája garantálja. A kertünnepély rendezősege egyéb ként ezuton kéri fel azokat, akik a szabad szinpadon szerepelni óhajtanak, hogy szándékukat a titkárságnál bejelentsék. Ugyanakkor kéri azoknak jelentkezését, akik részt akarnak venni a kertünnepély rendezésében.

A szegedi Bástya romániai turáját megszakítva, visszautazott Magyarországra. A hirtelen visszautazás oka az, hogy az FSSR visszavonta a Bástya részére kiadott játékengedélyeket.

Nagy szállítmány
kerti tűzijáték és lampion
érkezett, **Díjmentes felvilágosítás és árajánlat**
Schuster Emil
sport, jatek, utazasi kellekek üziete

Barmilyen
viszketegséget
és sömörös bőrbajt a test bármely részén, arcon, fejen, kezen, lábakon is megszüntet Dr. Biró-féle
Antrasol pasta
Teljesen ártalmatlan. Nefogadjon el más
1 tégely ára 60 lej.
Postán 3 tégelyt 180 lejert küldök bérmentve. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár Cluj (Kolozsvár)

Jüdische Gramofonplatten
von den weltberühmten u. Sängern
„Safruth“ Buchhandlung, Cluj

Buziási „Phönix“ - ásványviz
borviz gyógyviz
Főlerakat: Cluj, Strada Vladimirescu (Mikes Relemen-utca No 13)

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat este 9 órakor: Nagyszabású kabaré-est sorsolással. (Uj vigjátékok, tréfák, bohózatok, magánszámok, énekek, táncok! Kisorsolnak a színpadon: 15 üveg valódi Palugyay pezsgőt, 10 darab diszes fénykép-albumot, a színház tagjainak autogrammos fényképeivel. 50 darab különféle tiszteletjegyet a következő hét bármely szabadon választandó előadására és igen sok egyéb nyerevény tárgyat. Külön sorsjegy nincs. Mindenki, aki megváltja jegyét, ezzel résztvesz a sorsolásban. A belépő jegy maga a sorsjegy is. Rendes helyárak. Szám: 395.)

Vasárnap délután 6 órakor: Mesék az irógépről. (Operette-udonság, mozi helyárrakkal. Szám: 396.)

Vasárnap este 9 órakor: Mersz-e Mery? (Operette-revü udonság új szereposztással: Betegh Bébiel, Kun Magdával, Parkas Lilivel, Tompa Bélával, Hász Aladárral. Szám: 397.)

Hétfőn este 9 órakor: A jenever. (Csak felnőtték számára szolgált ki jezzel a pénztár! Spanyol bohózat. Kolozsványi fordításában. Poór Lili főlépésével. Mozi helyárrakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyárak. Kezdeté kivételesen 9 órakor. Sorozatszám: 398.)

A színházi iroda hírei:

Ma este 9 órakor kabaréelőadás sorsolással. Zsuffló nézőtér harsogó kacagása fogja ma rázkódtatni a Magyar Színház nézőtérét. Egy ragyogó műsorú változatos, gazdag kabaréelőadás fogja szórakoztatni a közönséget. Négy új egyfelvonásos kabarétréfa, témérdek magánszám, ének, tánc képezi a kabaré műsorát. A nagyszerű műsor egyik érdekes száma pedig a sorsolás lesz. Igen értékes nyerevény tárgyak (többek között 15 üveg Palugyay pezsgőt, 10 diszes remekbe készült fénykép-albumot a farsulat tagjainak autogrammos arcképével, 50 drb. tiszteletjegyet a színház bármely előadására stb. stb.) fognak kisorsolni. Sorsjegy nincs. A belépőjegy maga a sorsjegy így a közönség minden tagja résztvesz a sorsolásban.

Holnap két előadás: Mesék az irógépről és Mersz-e Mery? Vasárnap délután 6 órakor a Mesék az irógépről című operette-udonság kerül színpadra Betegh Bébiel, Kun Magdával, Tompa Bélával, Hász Aladárral, Leóvegyvel, Réthelyivel, Seilmeczivel a főszerepekben nagyon olcsó mozi helyárrakkal. Este 9 órakor a káprázatos kiállítású angol operette-revü a Mersz-e Mery-t adják teljesen új szereplőkkel.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születésüktől fogva, vagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különböző gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan feleljenek és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végznek, hogy a **keret** szaklátészerez válassza meg; szükség esetén formálja azt a fejalkat és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alantjezített, legrégebbi szaklátészerez céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveget cégüggelvel ellát, **a kereten** előforduló deformációt, vagy törést **2 éven át** díjtalanul végzi és erről írásbeli garancát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

Kun Máttyás Fia
szaklátészerez
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

Közgazdaság

Az olasz ipar több fiókvállalat alapítását tervezi Romániában

Rövidesen bevonul a Pirelli-gumigyár az erdélyi piacra

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Talán a közelre ígért stabilizáció és az ezzel kapcsolatban újra megkísérelt román-olasz gazdasági közlekedés hatása alatt az olasz tüke ismét erősen kezd érdeklődni a román piac iránt. Ez az érdeklődés jutott kifejezésre abban is, hogy a Banca Comerciala Romano-Italiana magába olvasztotta a vele addig is szoros érdekközösségben állott Temesi Agrár Takarékpénztárt és ezen intézet fiókhálózatának átvételével a hatalmas olasz pénzintézet közvetlen kapcsolatba került az erdélyi és bánáti piacokkal.

Még erősebb érdeklődés nyilvánul meg azonban különösen a csatolt területek iránt az olasz gyárpar, amelynek nek egyes ágai már eddig is dolgoztak Erdély és Bánát területén. Ebben a tekintetben

elsősorban az olasz textilipar és a még fejlettebb bőripar mutat hódított terjeszkedési velleitásokat

és ez a törekvés már eddig is több olasz érdeklőség fonalgyár, trikotázsüzem és más textilvállalat alapításában jutott kifejezésre.

A bőripar terén is van már Erdélyben olasz érdeklőség, mindamellett ebben a szakmában az olaszok csak most kez-

Hazakeresztet Hargitay Bertalan az Erdélyi Bank vezérigazgatója. Hargitay Bertalan az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. vezérigazgatója négyhetes külföldi nyaralásából visszatért Kolozsvárra és hétfőn ismét átveszi hivatalát. Hargitay vezérigazgató hazakeresztésével véget ér Hollóssy Andor központi igazgató megbízatása, aki újra visszatér az Erdélyi Bank brassói fiókjának élére.

Gazdát cserélt a Lippai Ecetgyár Rt. A Lippai ecetgyár Rt. részvényeit megvette Abraham Sándor hátszegi ecetgyáros és Stein Armin favállalati főtisztviselő, akik a vállalatot családi részvénytársaság formájában tovább fogják vezetni. A gyár üzemi és ügyvezető igazgatója Stein Armin lesz.

Nem tiltják be a tengeri kicitelét. A legutóbbi eszések előtt a tengeri termérről olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a rossz termésre való tekintettel be fogják tiltani a tengeri exportját. Azóta azonban a hivatalos természetesen kedvezőbb kilátásokról számolnak be. Eszerint a termés Besszarabia északi részében kielégítő, Közép- és Délbesszarabiában rossz. Moldva sik részein is elpusztult, de a kárpáti vidékeken normális lesz. Havasalföldön, az Oltvidéken és Dobrudzsában a termés jó. Bukovinában és Erdélyben igen szépnek ígérkezik a termés, Kolozs, Szilágys és Szörény megye egyes vidékeinek kivételével. Különösen jó termés várható a Körös, Maros, Olt és a két Küküllő völgyében. Ilyenformán tehát nem fenyeget az a veszély, hogy az ország szükséglete nem lesz fedezve és így az export betiltására a kormány nem lát okot.

Az UGR központi igazgatóságának ülése. Bukaresti tudósítók jelentik: A Gyárparosok Szövetsége pénteken délelőtti ülést tartott, amelyen a szövetség tagjai nagyszabású ülést tartottak. Dr. Brós az UGR főtitkára bejelentette hogy az új vámterülettervezet nagyvonalakban már elkészült. Elhatározta az ülés, hogy az új tervezetet kinyomatják és megküldik a szövetség összes tagjainak, hogy a nyári vakáció alatt behatóan tanulmányozzák. Az új vámterület részletes megvitatására valószínűleg csak szeptember elején kerül sor. Ugyancsak Erős főtitkár elhatározására elhatá-

denek alaposabban romániai terjeszkedésre gondolni. Ertesülésünk szerint ezidőszent többirányú tárgyalások is vannak folyamatban, amelyek arra irányulnak, hogy az olasz ipar bevonuljon a romániai piacra. Többek között egy előkelő olasz fonalgyár készül Romániába jönni, ezenkívül több más textilgyár is. Különleges jelentőségűek azok a tárgyalások, amelyeket a világhírű Pirelli gumigyár folytat egy romániai fiókvállalat létesítéséről. A romániai Pirelli-gyár nemcsak autógummit, hanem gummisarkok és más hasonló cikkeket előállításval fog foglalkozni.

Ugyancsak nagyobb jelentőséggel bír a *milánói Brill-művek gyáralapítási terve is.*

Olaszországnak ez a leghatalmasabb vegyészeti koncernje, amely az olasz piacon kívül Franciaországban, Svájcban, Hollandiában és Belgiumban vált erősen bevezetve, most Romániára akarja üzletkörét kiterjeszteni és már befejezésükhöz közeledő tárgyalások folynak egy erdélyi szakmával, hogy egyelőre vegye át a gyár kereskedelmi érdekeinek képviselőjét, amíg a gyáralapítási terv megvalósulásának előfeltételei bekövetkeznek. Az olasz gyár cipőkrém és cipőkonzerváló cikkeket előállításával foglalkozik.

... hogy beadvánnyal fordulnak a pénzügyminisztériumhoz, illetőleg a kormányhoz és kérik fogják, hogy csődök, árverések alkalmából az állam ne részesedjék teljes követelésének arányában az első hitelező privilegiumában. A beadvány rámutat arra, hogy bár érthető, hogy az állam régi követeléseit teljes mértékben behajtani igyekszik, azonban a hitelezők súlyos veszteségeket szenvednek amiazt, hogy bármily összegű állami követelés fejében az egész csődömeget, vagy árverési vagyont lefoglalják és elkövetétyelik, minden tekintet nélkül a többi hitelező érdekeire. Vérről a stabilizáció kérdéssel foglalkozott az igazgatósági ülés.

Kedvező eredményt mutat ki a cseh-szlovák fapiac feléi mérlege. Ez év első felében és július hónapban feldolgozott fenyőfában rekordmennyiséget vett fel a belföld, aminek következtében a cseh-szlovák fapiac a nemzetközi exporttól ismét függetlenítette magát és azt eredményezte, hogy a belföldi árak növekvő vágott és gömb fenyőfában, valamint több lombfaszortéban aránylag magasabbra emelkedett, mint ez a német partitánsnak megfelel. A fűrészipar foglalkoztatási toka a jelenben az egész ország területén kielégítő és az elhelyezési lehetőség k olyanok, hogy az üzemek nagyrésze még gömbfát keres, amelyben azonban csak kisebb mennyiségű kínálat mutatkozik. Az export, amely majdnem kizárólag Németország és Magyarországra szorítkozik, bár a cseh-szlovák fa újabb áremelkedést ért el, továbbra is fejlődést mutat. A német piacon különösen az északi országok és Ausztria, a magyarországiakon pedig a román konkurenciával kell számolni. Mindamellett ezen piacoknak cseh-szlovákiai fában való felvevőképessége növekvőben van. A lengyel konkurencia dacára a német-lengyel vámháború megszűnésének, nem mutatkozott nagynak. Vágtott fenyőben az árak ma stabilnak vehetők. A gömbfenyő árak a legmagasabb nívót is túlhaladták, a papír- és cellulózafe ezzel szemben további áremelkedést ért el. Mitűn ősszel a kínálat kis térre fog szorítkozni Parkettiparban az üzemek jelentős és rentábilis foglalkoztatást találhatnak.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbíthatunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kifűnő házikonyha

T. Hölgyeim!

Tekintsék meg saját készítményű bubi, transz-parókat! Hat hónapos villanyos ondoilás, speciális, festés és minden különleges ségek a szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Cipőszek! Kérjenek árlapot szabadalmazott talpragasztó légrésekről. Steru Béli, Oradea, Str. Avram J. 18.

Cipőkrém készítésére megtanítom gyakorlati úton, felelősséggel. Megkeresések "parvegysz" jel gére a kiadóba keretnek. —

Cipőszek! IDEAL vegyi anyag minden bőrfelületben kapható ingyen mintát küld **Stern Miklós, Oradea** Strada etru Rares No 1-a.

Tanulók, főkdeveles orthodox zsidó pedagógusnál, mérsékelt áron teljes ellátással nyelhetnek. Timişoara, Helvét-utca 1. — Kálmán. 864

Schönes **שלום** von einem berühmten **שלום** ist billig zu verkaufen. Fein, Oradea. 844

Utazók figyelmébe! Záhon orth. köcs vendéglő nyit öz. kosenbergen, Strada Tráian I. sz. Fityemes és olcsó kiszolgálás. 871

Barzel
fierarie - vasúziel
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

22 év óta tenállo vidéki detaillázlet, fővonalon, nagy vevőkörlettel, tökhány miatt társit keres. Lehetőleg szakember vagy termelőtárs, aki bizományi alapon árut óhajtana elhelyezni. Cim. 500 ezer lej" a kiadóban. 859

Teljesen gyakorlati ügyvédjelöltet vagy ügyvédet keresek irodavezetőnek. — Id. Forgida Lajos, Zalmár. 8-3

500.000 lei tőkével rendelkező au orizált könyvelő, levelező, nagyobb kereskedelmi vagy ipari vállalatnál állást keres, esetleg betársulna. Leveleket "Record" című gyár, Lej, továbbit. 866

Eladó egy filodendron, egy posztó téli kabát, jó állapotban levő bútorok s több értékes tárgy. Erdeklődni lehet Matta Iusnál — Str. Scurtă (Kurta-u.) 7. ajtó.

Aki június 9-én Retegen felötőjét felecsérette, jelentkezzen a kiadóban. 872

Fiatalemler izletes köcsr házikosztót és lakást kap különbejárattal szobakban. — Egyetem-u. 5. 3. ajtó

Első liceumba iratkozni ítam mellé, román, német, fra dia nyelvben perfect 6-7 lecumistát vagy egytemi haligatót (vagy haligatónót) keresek teljes ellátás ellenében szeptember 15-ét Vallasosság előny. — Gyáriás Dezső, Cluj, Calea Reg. Ferd. 70. 852

Könyv- és papirkereskedés, könyvnyomda, temetkezési vállalat, jogforgalmu vidéken elköltözés miatt eladó. Megkereséseket "Biztos egzisztencia" jelígen a kiadóhivatal továbbit, 850

Egy új karosszeria egy 20 q hordképességű teherautóra olcsón eladó. Schwartz, kóács, Str. Stroiescu (Fetky) 2. 758

Vaskereskedésedet ügyes detaillázlet, augusztusra való, létepre keresek. Uvegezéshez jól érto előnyben részesül. Ajánlatok "Szorgalom" jellegére a kiadóba keretnek 848

Szigoruan orth. család keres örökbe egy 3-5 és fél éves szőke leánygyereket. Ajánlatok fényképpel Grün Herman, Alb-Julia címre küldendők. 716

Zongora kifűnő állapotban levő, helyszíne mi tt, azonnal eladó. Muzeum-u. 3. ajtó 2.

Zongoráját ne adja el, mert zongorázni Schwartzné rövid idő alatt megtanítja — új módszerével Deák Ferenc utca 9. I. emelet.

33 éves izr. nős kereskedő, román, magyar és német nyelvtudással, a CFR vonalain 75% utazási kedvezményvel, futár vagy utazói állást keres fix fizetéssel. Cimet a kiadóba. 868

Mérlégek p-riekt nőtien könyvelő, három nyelv tudással, szombat megtartásával, állást keres, szíves ajánlatokat "Könyvelő" jellegre a kiadóba keret.

